

ELVA JÄRVE LASTEAIA ÕPPEKAVA

LASTEAIJA ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUSED

Lasteaia õppekava koostamise aluseks on Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (Vabariigi Valitsuse 29.mai 2008.a määrus nr. 87) ja riikliku õppekava juurde kuuluvad õpetaja käsiraamatud: “Õppe- ja kasvatustegevuse valdkonnad”, “Lapse arengu hindamine ja toetamine”, “Üldoskuste areng koolieelses eas” ja ”Õppe- ja kasvatustegevuse korraldus”.

Järve Lasteaia õppe-ja kasvatuskorralduse aluseks on “Järve Lasteaia õppekava”, mille alusel toimub 2-7-aastaste laste õppe- ja kasvatustegevus.

Elva Järve lasteaia õppekava on:

- üldõpetuslik õppekava, üldõpetuse tuumaks on valdkond „Mina ja keskkond“
- arendatav, õpetav, avatud, sõltumatu ja integreeritud
- paindlik, vastavalt olukordadele, võimalustele ja vajadustele muudetav, edasiarendatav ja täiustatav dokument.

Õppekava toetab lapsevanemaid laste kodusel kasvatamisel ja õpetamisel.

SISSEJUHATUS

Õppekava arendamisel ja õppe- kasvatusprotsessi kavandamisel on arvestatud järgmiste põhimõtetega:

- alushariduse omandamiseks võrdsed võimalused kõigile lastele;
- rahvuslik ja piirkondlik eripära; eestlaste kultuuritraditsioonide väärtustamine;
- laste vanus, sugu ja individuaalsus;
- laste humaansete ning demokraatlike suhete kujunemine täiskasvanute ja eakaaslaste vahel;
- koostöö kodu ja lasteaia vahel; lastevanemate soovid, kohalikud olud, materiaalsed võimalused;
- lapsel on võimalus olla aktiivne tegutseja;
- väärtus on tegevus ise, mitte selle tulemus;
- õppe- ja kasvatusprotsessi integreerimisvõimalused;
- õppekava arendamisel ning täiendamisel õpetajate, lapsevanemate ja hoolekogu ettepanekud.

LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

ÜLDINFO

Elva Järve lasteaed asub kahes õppehoones. Mõlemas majas on kaks rühma.

Adress: Järve 1, Elva, Tartumaa

Telefon: 51 987 038

Tööaeg: lasteaed on avatud 7.00– 19.00

Kodulehekülg: www.lasteaed.elva.ee

e-mail: jarve.lasteaed@elva.ee

Omandivorm: SA Elva Laste- ja Perekeskus, Elva Järve lasteaed

Õppekeel: eesti keel

Rühmade arv: 4

Laste arv: 68

LASTEAIJA MISSIOON, VISIOON JA PÕHIVÄÄRTUSED

Missioon: Järve lasteaed toetab perekonda lapse arendamisel ja kasvatamisel arvestades lapse individuaalsust.

Visioon: Usaldusväärne keskkond tagab lapsele turvalise lapseõlve.

Põhiväärtused, millest oma igapäevases töös lähtume:

Empaatia – austan ja väärtustan oma kaaslast ja tema erilisust

Loodushoid – oskan hoida loodust enda ümber

Vastutus – vastutan oma sõnade ja tegude eest

Avatus – olen valmis kuulama ja õppima

MEIE MOTO - LOODUS MEIE SEES JA MEIE ÜMBER

Lasteaias on neli rühma – Kiilikesed, Millimallikad, Viidikad ja Teokesed. Kõik rühmad on hetkel liitühmad, kuid edasisele koplekteerimisele püütakse võimalusel arvestada laste vanuselist homogeensust.

Lasteaiarühmadel on looduslähedased nimed, mis lähtuvad järve temaatikast.

Lasteaias on suur õueala, mets ja järv lähedal, mis võimaldavad edukalt läbi viia laste loodus- ja töökasvatust ning mitmekülgseid arendavaid tegevusi looduses. Arendava ja toetava õpikeskkonna loomisel saab kasutada erinevaid meetodikaid ja kaasaegseid õppevahendeid ning rakendada õuesõppe meetodikat.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID JA PÕHIMÕTTED

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID

Õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteaia koostöös. Õpetamise põhieesmärkideks on lapsepärasus, elulisus, näitlik õpetus, isetegevuse põhimõte, õpitavaga tutvumine loomulikus keskkonnas, kõikide õpetusalade ja teemade sidumine ühtseks tervikuks, arvestades lapse huvidega.

Õppe- ja kasvatustegevus toetab lapse:

- kehalist arengut;
- vaimset arengut;
- sotsiaalset arengut;
- emotsionaalset arengut.

Selle tulemusel kujuneb/kujunevad lapsel:

- terviklik ja positiivne minapilt;
- ümbritseva keskkonna mõistmine;
- eetiline käitumine;
- algatusvõime;
- esmased tööharjumused;
- kehaline aktiivsus;
- arusaam tervise hoidmise tähtsusest;
- arusaam loodusega kooskõlas elamisest;

Selle tulemusel arenevad lapsel üldoskused:

- mänguoskused;
- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- enesekohased oskused;

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE LÄBIVIIMISE PÕHIMÕTTED

- lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- lapse tervise hoidmine ja edendamine;
- lapse liikumisvajaduse rahuldamine;
- lapse loovuse toetamine;
- mängu kaudu õppimine;
- humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;
- lapse arengut ja sotsialiseerumist soodustava keskkonna loomine;
- lapsele turvatunde ja eduelamuste tagamine;
- üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- kodu ja lasteasutuse koostöö;
- eesti kultuuritraditsioonide väärtustamine ja teiste kultuuride eripäraga arvestamine;
- lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö;
- õpikeskkond on lapsekeskne;
- oluline on sallivus isiksuslike, rahvuslike, arenguliste ja teiste erinevuste suhtes;

- oluline on viisakus ja sõbralikkus suhtlemisel ning käitumises;
- laste päeva planeerimisel arvestatakse tasakaalustatud päeva põhimõtteid.

Lasteaed kuulub Tervist Edendavate Lasteaedade võrgustikku. Lasteaias toimub tervisedendamisalane tegevus, mis on suunatud laste ja personali tervise parendamisele ning tähtsal kohal on tasakaalustatud toit, terviseõpetus lastele, laste erivajadustega arvestamine, liikumistegevuste läbiviimine ja sportlikud üritused.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS.

Lasteaia õppeaasta algab 1. septembril ja kestab 31. augustini. Aktiivne õppeperiood toimub septembrist 31.maini. Suvekuudel toimub õpitu kordamine ja kinnistamine ning põhirõhk on õuetegevustel.

Talvisel koolivaheajal aktiivset õppetegevust ei toimu vaid keskendutakse laste põhitegevusele - MÄNGULE

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi, kus vahelduvad igapäeva toimingud, laste mäng, vabategevused ja õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevused.

Õppe- ja kasvatustöö läbiviimine toimub rühma aasta tegevuskava ja lasteaia õppekava aluseks võttes. Tegevuskava koostatakse rühma õpetajate poolt 15. septembriks ja selle kinnitab lasteaia direktor.

Läbiviidud tegevused fikseeritakse ELIIS-is, mida täidetakse vastavalt kehtestatud korrale. Rühma õppe- ja kasvatustegevuse kavandamine on paindlik ja võimaldab õpetajal teha vajadusel muudatusi. Tehtud muudatused kajastatakse rühma õppe- ja kasvatustegevuse päevikus ELIIS-is.

ÕPETAJA POOLT KAVANDATUD ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSED

Vastavalt rühma tegevuskavale planeerib rühmaõpetaja tegevusi kuude või nädalate kaupa.

Õppetegevused juhinduvad nädalateemast, millega seostatakse kõigi valdkondade sisu.

Valdkondadeks on :

- mina ja keskkond;
- keel ja kõne;
- matemaatika;
- kujutavad tegevused ;
- muusika;
- liikumine.

Lõimitud õppetegevusega soodustatakse eesmärgipäraselt lapse arengut ja õppimist, pakkudes talle õppimiskogemusi, mis on vastavuses tema arengu tasemele omase teadmiste omandamise viisiga. Kõik õpetused seotakse üheks tervikuks ja õpetuse keskmeks on *mina ja keskkond*

Üldteemade põhjal kavandab õpetaja õppe- ja kasvatustegevusi siduvad nädalateemad.

Nädalateemadega seotakse ja neist lähtuvalt valitakse kõigi teiste valdkondade õpetuse sisu, mida samal perioodil õppe – ja kasvatustegevuses käsitletakse. Nädalas toimuvad tegevused hõlmavad nii seni õpitu kordamist kui uue õppimist. Nädala jooksul toimuvate tegevuste läbiviimisel kasutatakse kõiki tegevusliike.

Rühmaõpetajad planeerivad õppe- ja kasvatustegevused kas kuu- või nädalaplaanina. Igapäevaselt täidetakse ELIISis rühmapäevikut, kuhu märgitakse laste kohalkäimine ning õppe- ja kasvatustegevuste sisu.

Liitühma tegevuste kavandamisel:

- arvestatakse laste arengutasemega individualiseerides ülesandeid;
- pakutakse lastele tegevusi nii sarnase kui erineva koosseisuga gruppides;
- tegevuste ajalisel kavandamisel tuleb arvestada, et nooremad lapsed suunatakse vabategevusele. Võimalusel juhendab õpetaja tugiõpetajat või õpetaja abi läbi viima õppetegevust nooremate lastega.
- järk-järgulise tegevuse puhul on soovitatav iseseisvaks tegevuseks kavandada tuttav või kordamist vajav materjal. Õpetamisvõtete valik sõltub ülesandest ja käsitlevast teemast.

Õppe- ja kasvatustegevuse organiseerimise viisid liitühmas:

- kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega;
- kogu rühm tegeleb ühte liiki tegevusega, kuid ülesande raskusaste on vanuseti erinev;
- tegevus toimub ainult ühe alarühmaga (teine rühm mängib iseseisvalt või õpetaja abi juhendamisel).

Õppe ja kasvatustegevuste kavandamisel liitühmas seatakse eri vanuserühmadesse kuuluvate laste tegevusele eakohased eesmärgid.

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE KORDADE ARV JA AJALINE KESTVUS NÄDALAS

Õppe-ja kasvatustegevuse valdkonnad	Tegevuskordi nädalas				
	Kuni 3 aastased	3aastased	4aastased	5-6aastased	7aastased
Keel ja kõne	2	2	2	4	4
Mina ja keskkond	2	2	2	3	3
Matemaatika	1	1	1	1	2
Liikumine	2	2	2	2	2
Muusika	2	2	2	2	2
Kunst	2	2	2	2	2
Tegevuse ajaline kestus kuni...	10-15 minutit	15 minutit	20 minutit	25 minutit	35 minutit

PÄEVAKAVA

- 7.00 Laste vastuvõtt
- 8.30 Hommikusöök
- 9.00 Hommikuring,tegevused toas, õues
- 12.15 Lõunasöök
- 12.45 Lõunauinak
- 15.00 Ärkamine
- 15.30 Õhtuode
- 16.00 Tegevused ja mängud toas, õues
- 19.00 Lasteaia sulgemine

RÜHMADE AASTA TEGEVUSKAVA STRUKTUUR

1) Rühma iseloomustus.

Iseloomustuses kajastub laste vanuseline ja sooline koosseis, laste huvid, individuaalsus, rühma kombed ja muu rühma jaoks oluline.

2) Õppeaasta õppe-ja kasvatusprotsessi eesmärgid ning põhimõtted.

Üldised eesmärgid seostuvad teemade teadvustamisega nii õpetlikus kui kasvatuslikus tähenduses. Eesmärgid lähtuvad lasteaia üldeesmärkidest ning rühma eripäradest. Õppeaasta eesmärgid kajastuvad õppeprotsessi planeerimisel ning temaatilise aastakava koostamisel.

3) Temaatiline aastakava.

Temaatilises aastakavas tuuakse välja õppeaasta jooksul käsitletavad teemad. Teemade valikul arvestatakse veel laste vanust ja lastevanemate soove ning lähtutakse aastaegadest, rahvuslikest tähtpäevadest. Temaatiline aastakava aitab õpetajal rakendada raamõppekava ja lasteaia õppekava, kooskõlastada õpet erinevates vanuseastmetes, arendada õpetajatevahelist koostööd, kaasata lapsevanemaid.

4) Õpetajate poolt kavandatavad õppe-ja kasvatustegevused.

Kavandatavate õppe-ja kasvatustegevuste plaani aluseks on riiklikus raamõppekavas toodud tegevuste kordade arv nädalas ja lasteaia õppetegevuste plaan.

5) Õpetajate poolt organiseeritud üritused lastele.

Laste üritused (õppekäigud, ekskursioonid, lastehommikud) organiseerimisel lähtutakse käsitlusel olevatest teemadest, laste vanusest, lasteaia võimalustest ja lastevanemate soovides.

LAPSE EELDATAVAD ÜLDOSKUSED VANUSETI

Üldoskused

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Eeldatavad mänguoskused vanuseti

Kuni 3 aastane	4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
Tunneb huvi mängulisest tegevusest. Mängib lihtsamaid temaatilisi mängu.	Mängib keskendunult vähemalt 5-10 minutit.	Mängib keskendunult vähemalt 10- 15 minutit.	Mängib püsivalt samal teemal, seda laiendades erinevatel päevadel.	Tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma.
Matkib täiskasvanute tegevusi, loomade/sõidukite liikumist.	Suunamisel arendab iseseisvalt mängu, kasutades igapäevaelust saadud teadmisi ja oskusi.	Iseseisvas mängus oskab ühendada erinevaid teadmisi ja kogemusi.	Valib ise mängu teema, arendab seda vastavalt oma teadmistele/tähelepanekutele ümbritsevast elust.	Rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast.
Suunamisel oskab võtta ja tagasi panna mänguasju. Valib ise 1-2 mänguasja ning mängib nendega.	Inspireerides mänguasjadest suudab ise mängu luua.	Suudab iseseisvalt mängu luua ja arendada.	Oskab leida mängu teema ja arendab mängu.	Algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu.

Innustamisel täidab/matkib tuttavat täiskasvanu rolli.	Oskab leida mängukaaslast ja võtab osa 2-3 erinevast rollist koosnevast mängust.	Oskab ennast rolli järgi nimetada ja tegutseb vastavalt.	Oskab täita 2-3 erinevat rolli, teab ja arvestab erinevaid suhteid mängus. Mängib iseseisvalt tuttavaid lavastusmänge	Täidab mängudes erinevaid rolle.
Juhendamisel järgib lihtsamaid mängureegleid.	Oskab lihtsamaid mänge selgitada/õpetada teistele mängukaaslastele.	Suudab kaaslast(ega) kokku leppida mängureegleid.	Lepib mängukaaslast(ega) kokku rollid. Selgitab kaaslast(ele) tuttavate mängude reegleid. Oskab iseseisvalt mängu organiseerida. Järgib reegleid.	Järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada.
Osaleb täiskasvanu juhendamisel kaaslasega koosmängus. Suhtub heasoovlikult teise lapse mängu.	Säilitab mängus vastastikku head suhted. Püüab arvestada kaaslaste soove ja ettepanekuid.	Oskab koosmängus oma mänguhuve teiste omadega sobitada.	Oskab vajadusel loobuda oma arvamusest. Oskab heatahtlikult väljendada oma rahulolematust kaaslast(ega) ettepanekute suhtes.	Suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele.
Tunneb rõõmu kaaslast(ega) koos tegutsemisest.	Tunneb rõõmu enda ja kaaslast(ega) õnnestumise üle.	Suudab loovutada liidrirolli kaaslast(ega) kasuks.	Oskab kinni pidada mängulistest suhetest. Püüab taluda kaotust.	Tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus.
Täiskasvanu suunamisel, innustamisel leiab ja kasutab asendusmänguasju.	Leiab iseseisvalt asendusmänguasju.	Kasutab asendus- ja mõttelisi mänguasju.	Vajadusel oskab meisterdada vajalikke mänguvahendeid.	Kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

Tunnetus- ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Eeldatavad tunnetus- ja õpioskused vanuseti.

Kuni 3-aastane	4-aastane	5-aastane	6-aastane	7-aastane
Laps leiab võrdluse alusel asjadest ühiseid ja erinevaid jooni ning nendevahelisi seoseid. Teeb lihtsamaid üldistusi nähtavate objektide ja tunnuste alusel.	Laps saab aru lihtsamatest mõistatustest ja piltlikest võrdlustest.	Laps oskab vaadelda ning märgata detaile, olulisi tunnuseid ja seoseid.	Laps saab aru asjadevahelistest suhetest, omadustest, ajalisest-ruumilisest järjestusest.	Saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, taga-järg), tajub esemeid, sünd-musi ja nähtusi tervikuna.
Laps rühmitab asju ja esemeid ühe või mitme tajutava omaduse või nimetuse järgi.	Laps liigitab lihtsamate üldmõistete või tunnuste järgi.	Laps eristab rühmi ja oskab neid võrrelda.	Laps saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest, alluvusest ja üldistusastmest. Oskab võrrelda.	Rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel. Saab aru nendevahelistest seostest ning suudab olulist teadvustada täiskasvanu abiga.
Lapse mõtlemine toetub kaemuslik-praktilisele tegevusele. Laps on omandanud sõnavara, mis võimaldab tal ennast väljendada, osaleb dialoogis.	Laps seostab ja üldistab kõne abil kujutlusi.	Räägib esemetest, mis pole kohal, ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, ning fantaseerib.	Kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale. Kasutab kujutlusi luues ja tegevust planeerides sisekõnet. Laps mõtleb meenutades, tema mõtlemine on nii kaemuslik-praktiline, kui kaemuslik- kujundiline.	Mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuulust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi. Loob uusi seoseid eeskuju, seletuste, kuulamise ja nägemise kaudu.

Laps keskendub tegevusele lühiajaliselt, tema tähelepanu ei ole veel püsiv	Laps suudab tegutsedes osaliselt lähtuda püstitatud eesmärkidest. Suudab keskenduda 5- 10 min.	Keskendub huvipakkuvale tegevusele mõnikümne minutit.	Laps suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 min.	Tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi. Laps keskendub korraga mitmele tegevusele või stiimulile.
--	--	---	---	---

Laps leiab tegutsemis-ajendi, plaanib ja organiseerib tegevusi täiskasvanu abiga. Täiskasvanu suunab lapse tegevust kõne kaudu. Reguleerib osaliselt oma käitumist ja tegevust iseendale suunatud kõne vahendusel.	Laps oskab osaliselt oma tegevusi planeerida ja organiseerida ning tegutseb iseseisvalt, kuid autoriteetide toel. Plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ja lahendab probleeme.	Tegutseb lühikest aega iseseisvalt, kuid tegutsemiskindluse saavutamiseks vajab veel täiskasvanu abi.	Laps planeerib oma igapäevaseid tegevusi, seab eesmärged, üritab viia alustatud tegevused lõpuni.	Kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni.
Lapse tegevust suunab ja reguleerib täiskasvanu kõne kaudu. Täidab lihtsamaid suulisi lorraldusi osaliselt ka ilma toetava tajuvaljata.	Laps mõistab täiskasvanu juhiseid ja tegutseb täiskasvanu suunamisel.	Tegutseb koos teistega. Teda motiveerivad tegevused eakaaslastega.	Laps innustub uuest, vajab abi tegevuste lõpetamisel	Tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi.
Laps omandab seoseid, mõisteid ja teadmisi korduva kogemuse, aktiivse tegutsemise ja mudelite õppimise kaudu.	Laps omandab uusi teadmisi praktiliste situatsioonide, kogetud emotsioonide ja kujutluste kaudu. Laps hangib tänu keeleoskusele uut teavet, tema kõne toetub mälule ning sõltub sellest, kellega ja mis olukorras ta koos on.	Omandab teadmisi kogemuste ja kõne kaudu, tegutseb aktiivselt ning lahendab probleeme. Osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes.	Laps kasutab kõnet info saamiseks, tegelikkuse adumiseks ning uute teadmiste omandamiseks. Laps osaleb aktiivselt käelistes ja loovtegevustes.	Suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada. Laps orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, kasutab teadmisi uusi ülesandeid lahendades, kuid vajab juhendamist ja abi seoste loomisel eelnevaga.

<p>Laps kordab ja jäljendab varasemaid kogemusi ning mälupilte nii konstruktiivses mängus kui lihtsas rollimängus.</p>	<p>Laps kasutab omandatud teadmisi uues situatsioonis ja kontekstis.</p>	<p>Kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuiivselt lihtsamaid meeldejätmise viise (mälustrateegiaid)</p>	<p>Laps kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, kuid teadvustab kordamise vajadust.</p>	<p>Kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist. Oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühikest aega õppimisstrateegiaid; tajub oma mälu mahtu ning kordab teadlikult üle meeldejäetavat materjali.</p>
--	--	---	--	---

Sotsiaalsed oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest

Eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti

Kuni 3 aastane	4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
Saab aru, kui kaaslane on kurb/rõõmus. Väljendab oma mina ja lihtsaid emotsioone, mis on tugevad ning vahelduvad kiiresti.	Omab mõningast ettekujutust teiste inimeste tunnetest ja mõtetest. Väljendab verbalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele.	Oskab nimetada oma emotsioone (rõõm, kurbus). Hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid. Väljendab oma emotsioone ja räägib nendest.	Märkab ja mõistab enda ja teiste (ka pildil ja fotol) emotsioone (hirm, kurbus, üllatus, viha, rõõm) ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses.	Püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses. Kirjeldab oma tundeid. Suudab oma emotsioone ja käitumist kontrollida. Suhtub teiste laste tegevusse sallivalt. Tuleb toime tugevate emotsioonidega.
Algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel; tajub mida teised teavad ja mis on neile uus. Toetub võõrastega suhtlemisel ja enesekindluse saavutamisel tuttavale täiskasvanule.	Kohandab oma juttu erinevatele vestluskaaslastele, nt räägib täiskasvanu ja tuttavaga teisiti kui eakaaslase ja võõraga.	Vestleb meelsasti eakaaslaste ja täiskasvanutega (algatab tegevusi).	Naudib teiste laste ja täiskasvanutega suhtlemist. Mängukaaslastega suheldes kasutab rohkem strateegiaid, sh kompromissi ja läbirääkimist, et lahendada konflikte enne täiskasvanult abi otsimist.	Tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu.
Matkib täiskasvanute rolle, aitab neid meelsasti.	Laps püüab teisi abistada ja lohutada.	Väljendab oma tundeid, oskab lohutada.	On empaatiline ja altruistlik, kaitseb ja hoiab	Hoolib teistest inimestest, osutab abi ja

		Imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades tema sõnavara ja maneere. Otsib abi nii täiskasvanutelt kui ka eakaaslastelt.	väiksemaid või endast nõrgemaid.	küsib seda vajadusel ka ise.
Täidab lihtsamaid igapäevaelulisi rutiine.	Laps arvestab lihtsamaid reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet.	Laps arvestab kokkulepitud reegleid mängudes ja tegevustes.	Suudab täita kokkulepitud rühmareegleid.	Osaleb rühma reeglite kujundamisel. Järgib rühmareegleid ning arvestab rühma vajadusi.
Osaleb ühistegevuses täiskasvanuga, teisi lapsi jälgides, tegutseb nendega kõrvuti.	Osaleb ühistegevuses ja teeb koostööd. Suudab teistega koos tegutseda lühikest aega.	Naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning näitab teiste rühmaliikmete suhtes üles hoolivust ja sümpaatiat. Suudab oodata oma järjekorda mingis tegevuses.	Suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil.	Oskab teistega arvestada ja teha koostööd.
Laps tegutseb teiste lastega kõrvuti, tegutseb kaaslastega kontakti luues. Küsimise korral nimetab oma sõprade nimesid.	Mängib meelsasti 1-2 lapsega.	Osaleb ühistegevuses eakaaslastega. Mängib meelsasti kaaslastega kahekesi. Kasutab sõna sõber. Nimetab küsimise korral sõbra positiivseid omadusi.	Mängib kaaslastega, on kujunenud esimesed sõprussuhted.	Loob sõprussuhteid. Oskab kirjeldada sõbraks olemist.
Jagab mõnikord oma asju teistega.	Mängides kaaslastega loovutab, küsib ning vahetab endale mänguasju.	Oskab asju jagada ja vahetada.	Küsib luba asjade kasutamisel ja oskab asju jagada.	Saab aru oma-võõrasühine tähendusest.
Mõistab selgelt väljendatud keeldu: <i>Ei tohi!</i> , <i>Ära tee!</i> jne.	Selgitab kuulnud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal <i>hea</i> ja <i>halva</i> tähendust. Saab aru taunitavast käitumisest (nt ei tohi teisi lüüa, valetamine jne).	Selgitab eluliste olukordade põhjal, mis on õige või vale. Oskab avalikus kohas sobivalt käituda; teab, mida tohib, mida mitte.		Teeb vahet hea ja halva käitumise vahel.
Mõistab, et osad lapsed on	Vastab küsimusele, kas ta	Kirjeldab inimeste erinevusi	Identifitseerib end	Mõistab, et inimesed

tüdrukud, osad poisid.	on poiss või tüdruk, õigesti. Kirjeldab küsimisel, mille poolest inimesed erinevad (nt kasv, juuksed).	(keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat)	omasoolise vanemaga. Väljendab oma käitumisega, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda. Nimetab küsimisel, mis keelt räägivad muukeelsed lapsed rühmas.	võivad olla erinevad.
Laps oskab paluda, tänada ja tervitada enamasti meeldetuletamise peale. Teab lihtsamaid sotsiaalseid ja viisakusreegleid ning jälgendab eeskujule tuginedes igapäevaseid rolle ja tegevusi.	Kasutab suhtlemises lihtsamaid seltskondliku käitumise reegleid. Püüab järgida kodukorra reegleid.	Saab aru reeglite olemusest ning jälgib reeglite täitmist eelkõige teiste poolt. Teab üldtuntud viisakusreegleid.	Järgib oma tegevustes reegleid, oskab reegleid teistele seletada. Mõistab ausa mängu reegleid.	Järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.
Kasutab osaliselt minavormi, proovib ennast maksma panna, oskab keelduda ja „ei“ öelda.	Tahab igapäevastes situatsioonides ise otsustada valikute üle ja üritab neid ka täide viia. Väljendab verbaalselt oma soove, tahtmisi ja seisukohti, et jõuda kokkuleppele.	Oskab rääkida oma tunnetest ja muljetest.	Laps oskab kirjeldada oma tunnete põhjuseid.	Selgitab oma seisukohti. Arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle.

Enesekohased oskused.

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Eeldatavad enesekohased oskused vanuseti

Kuni 3 aastane	4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
Mõistab, kui	Täiskasvanu suunavate	Laps oskab väljendada oma	Oskab väljendada oma	Suudab oma emotsioone
kaaslane on kurb/rõõmus.	küsimuste abil oskab laps selgitada miks ta on kurb/rõõmus.	emotsioone kõne abil.	tundeid. Oskab seletada oma emotsioonide põhjuseid.	kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada.
Täiskasvanu suunavate küsimuste abil laps kirjeldab enda tegevusi.	Täiskasvanu suunavate küsimuste abil kirjeldab laps enda häid omadusi ja oskusi.	Oskab välja tuua enda häid omadusi ja oskusi.	Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.	Kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi.
Laps mõistab, et on hea/ halb tegu.	Laps mõistab, et viisakas käitumine on hea. Märkab enda ja teiste laste head/halba käitumist.	Laps teab mida tohib ja mida ei tohi teha ja teeb vahet heal ja halval käitumisel.	Oskab oma käitumist hinnata ja mõistab viisaka käitumise tähtsust.	Oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele.
Tunneb huvi mänguasjade vastu ja tegutseb nendega. Keskendub lühiajaliselt ühele tegevusele.	Laps mängib üksi ja kaaslas(t)ega. Jagab kaaslasega mänguasju.	Laps oskab jagada ja vahetada kaaslastega mänguasju. Osaleb ühismängudes.	Leiab iseseisvalt mängu teema, arvestab kaasmängijatega.	Algatab mängu ja tegevusi.
Laps tegutseb teiste lastega kõrvuti ja osaleb ühistegevustes.	Tegutseb tuttavas keskkonnas iseseisvalt ennast ja teisi kahjustamatta.	Laps tegutseb enamasti iseseisvalt ja suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest.	Tegutseb iseseisvalt ennast ja teisi kahjustamatta.	Tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest.

Laps mõistab, et tundmatuid asju ei tohi suhu panna. Saab aru olukordadest, kus ta võib haiget saada.	Täiskasvanu suunavate küsimuste abil laps kirjeldab millised on ohtlikud tegevused ja kuidas neist hoiduda.	Suudab kirjeldada ohtlikke olukordi ja teab kuidas vastavas olukorras ohutult käituda.	Oskab kirjeldada tervisele ohtlikke olukordi. Teab, kuidas selliseid olukordi vältida.	Teab, mis võib olla tervisele kasulik või kahjulik ning kuidas ohutult käituda.
Sööb, joo iseseisvalt. Peseb käsi, nägu. Oskab kasutada seepi. Oskab riietada lihtsamaid rõivaid. Kasutab tualetti. Täiskasvanu juhendamisel koristab enda ja teiste tegevusest tekkinud segadust.	Saab hakkama igapäevatoimingutega. Täiskasvanu juhendamisel saab hakkama riietumisega. Täiskasvanu eeskujul oskab iseseisvalt koristada enda ja teiste tegevusest tekkinud segadust.	Saab hakkama igapäevatoimingutega. Suudab täiskasvanu juhendamisel hoolitseda enda riietuse eest, koristab enda järelt.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.	Saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused.
Tegutseb erinevate vahenditega ennast ja teisi kahjustamatta. Täiskasvanu juhendamisel mõistab, et igal esemel on oma koht.	Mõistab, et mänguvahendeid peab hoidma ja mängu lõppedes oma kohale asetama.	Saab aru, et mänguvahendeid tuleb hoida ja teab, et mängu lõppedes tuleb mänguasjad ära panna.	Suhtub heatahtlikult ja hoidvalt mänguvahenditesse. Oma tegevuse lõppedes koristab enda järelt.	Kasutab erinevaid vahendeid heaperemehelikult ning tegevuse lõppedes koristab enda järelt.

VALDKONDADE ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, SISU JA ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL

Õppe- ja kasvatustegevuse seob tervikuks lapse elust ja ümbritsevast keskkonnast tulenev temaatika. Valdkondade kaupa esitatud õppesisu ja -tegevuste lõimimisel lähtutakse üldõpetuslikust põhimõttest. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel lõimitakse järgmisi tegevusi: kuulamine, kõnelemine, lugemine ja kirjutamine, vaatlemine, uurimine, võrdlemine, arvutamine ning mitmesugused liikumis-, muusika- ja kunstitegevused.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse seitsmes valdkonnas.

1. MINA JA KESKKOND;
2. KEEL JA KÕNE;
3. EESTI KEEL KUI TEINE KEEL;
4. MATEMAATIKA;
5. KUNST;
6. MUUSIKA;
7. LIIKUMINE.

Mina ja keskkond

Valdkonna „Mina ja keskkond” eesmärgid on, et laps:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab nii eesti kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- 5) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnateadlikku mõtteviisi;
- 6) märkab nähtusi ja muutusi looduses.
- 7) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 8) järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme;

Valdkonna „Mina ja keskkond” sisu jaguneb järgmiselt:

Looduskeskkond ja tehiskeskkond: kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele, ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus;

Sotsiaalne keskkond: mina, minu perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, üldnimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;

Liikluskasvatus: tajude/meeleorganite ja tahtliku tähelepanu arendamine, emotsioonide ohjamine; sõidukid; valgusfoor ja tänava ületamine; liiklusemärgid; turvavarustus jm liiklusteemaline sisuinfo; ohuallikad ning ohutu käitumine; põhjus-tagajärg seoste loomine; viisaka liikleja kujundamine.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast, mis hõlmab sotsiaalset-, loodus- ja tehiskeskkonda, sh tervise ja liikluskasvatust.

2) õhutatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima, kogema mängu ja igapäevategevuste kaudu, võimaldades tal ümbritsevat tajuda läbi erinevate meelte ja aistingute: vaadelda, nuusutada ning maitsta, kompida ja kuulata.

- luuakse emotsionaalne kontakt keskkonnaga, mis toetab lapse omaalgatust, huvi, individuaalsust ja tegustumistahet.
- suunatakse last märkama loodust enda ümber ning suhtuma loodusesse austavalt.
- suunatakse last märkama kaaslasi ning suhtuma inimeste erinevustesse sallivalt
- olulisteks tegevusteks on vaatlemine, võrdlemine, rühmitamine, seostamine, järeldamine, küsimine ja küsimustele vastuste otsimine
- tähtis on vahetu tajumine, selle kirjeldamine ning vaadeldu kujundlik väljendamine. Teadmisi omandatakse tegutsedes.
- luuakse sotsiaalseks suhtlemiseks soodne keskkond (abivalmidus, kaastunne, sõbralikkus mängus ja töös), oluline on rahvakommete omandamine ja tundmine.

3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust.

- eduelamusi pakkudes kujuneb lapsel positiivne suhtumine iseendasse ja teistesse ning salliv suhtumine endast erinevatesse (eri rahvusest ja erivajadustega kaaslased)
- üldõpetuslikku tööviisi rakendades ärgitatakse last märkama ilu ümbritsevas elus, inimeste töös ja käitumises ning toetatakse lapse soovi ise oma käitumisega kasu tuua.

4) õhutatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ning märgatust ning kogetust järeldusi tegema:

- üldinimlike väärtuste kujunemine ning terviseõpetus

- rühma personal loob tingimused lauakommete ning tervislike eluviiside õppimiseks läbi enda ja ka teiste laste eeskuju.

- väärtustatakse laste toiduvalikuid ning antakse võimalus harjuda uute maitsetega

5) suunatakse last vahendeid ja materjale säästlikult kasutama ning hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Kuni 3 aastane	4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
Ütleb küsimise peale oma nime ja tunneb ennast fotol ja peeglis	Ütleb küsimise korral oma ees- ja perekonnanime. Vastab küsimusele, kas ta on poiss või tüdruk. Näitab oma vanust sõrmedel ja ütleb.	Oskab öelda oma nime, vanuse ja soo (poiss,tüdruk).	Oskab kirjeldada enda välimust.	Tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms.
Nimetab küsimisel oma perekonna liikmeid ja loomi.	Nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend. Teab õdede, vendade nimesi.	Ütleb küsimisel oma vanemate eesnimed ja kodukoha nime.	Kirjeldab oma perekonda (pereliikmed + onu ja tädi, pereliikmete nimed ja perekonnanimed).Kirjeldab oma kodu (korter, eramu, talu).Nimetab kodu asukoha: linnas/alevikus (tänav, linn/alevik), maal (talum. küla)	Kirjeldab oma kodu, perekonda ja peretraditsioone.
Matkib täiskasvanu eeskujul enimtuntud elukutsete tegevust (nt. kokk teeb süüa, arst ravib, jne.)	Nimetab pereliikmete koduseid toimetusi. Matkib lihtsamaid töövõtteid.	Teab tuntumaid ameteid. Loetleb tuntumate ametite juurde kuuluvaid töövahendeid.	Oskab nimetada vanemate ameteid. Kirjeldab üldtuntud elukutseid oma kodukohas.	Nimetab ja kirjeldab erinevaid ameteid.
Leiab täiskasvanu juhendamisel teiste esemete seast Eesti lipu.	Tunneb Eesti lipu värve Nimetab abistavate küsimuste abil pühadega seotud tegevusi.	Ütleb oma riigi nime ja tunneb ära Eesti lipu. Kirjeldab tähtpäevi peres.	Tunneb Eesti lippu ja vappi. Teab hümnit tähendust ja kasutust. Kirjeldab tuntumate rahvakalendri tähtpäevade kombestikku (vastlad, mardipäev, kadripäev).	Nimetab Eesti riiklikke sümboleid ja rahvatraditsioone.

Nimetab küsimisel, oma soo (poiss-tüdruk)	Kirjeldab küsimisel, mille poolest inimesed on erinevad (kasv, juuksed, vanus, jne.)	Nimetab küsimisel erinevaid rahvusi. Suhtub hoolivalt kaaslastesse (jagab mänguasju, maiustusi, jms.).	Oskab kirjeldada inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev) ja abivahendeid (prillid, ratastool, jne).	Mõistab, et inimesed on erinevad ning neil on erinevad vajadused.
Teab, et tundmatuid ja määratud esemeid ei panda suhu.	Saab aru käte pesemise vajalikkusest. Oskab kirjeldada ilmastikule vastavat riietumist.	Nimetab tervist hoidvaid tegevusi (nt. trvislik toitumine, piisav kehaline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, hea tuju, meeldivad suhted).	Saab aru miks tuleb tervist hoida. Nimetab tervisele kasulikke ja kahjulikke tegevusi.	Oskab eristada igapäevaelus tervisele kasulikku ja kahjulikku.
Osutab küsimisel teravale esemele, mis võib haiget teha.	Nimetab esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nuga, käärid, jne).	Nimetab kohti, esemeid ja aineid, mis võivad olla ohtlikud (nt. trepid, rõdu, aknad, kuum toit/vedelik, lahtine tuli, ravimid, terariistad, kemikaalid, elekter, veekogud, ehitised). Nimetab tegevusi, mis võivad olla ohtlikud (talvel jääle minek, mängimine ohtlikes paikades, ujumine täiskasvanu järelvalveta, rattasõit kiivrita).	Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole. Selgitab, miks ei tohi võõrastega kaasa minna.	Julgeb keelduda (ühis)tegevus(t)est, kui osalemine on ennast ja teisi kahjustav või ohtlik.
Mõistab endale suunatud keeldude tähendust, muutes täiskasvanu juuresolekul neile vastavalt oma käitumist.	Mõistab, et puid, põõsaid ja teisi taimi ei murta ilma vajaduseta (lilli nopitakse vaasi panekuks). Teab, et prügi visatakse selleks ettenähtud paikadesse.	Oskab hoida enda ümber puhtust looduses, kodu ümbruses jms. Mõistab, et on vaja istutada puid ja muid taimi.	Teab, et loodus on inimesele vajalik.	Kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist.

Peseb iseseisvalt käsi ja nägu. Oskab kasutada seepi.	Peseb iseseisvalt käsi ja nägu. Hoiab korras oma riided. Teab hammaste hooldamise vahendeid	Mõistab käte pesemise vajalikkust. Kammib iseseisvalt oma juukseid ja hoiab korras oma riided.	Teab, et puhtuse hoidmine on tervisele vajalik. Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi.	Järgib isikliku hügieeni nõudeid, sealhulgas hammaste hoidmist ja hooldamist.
Koristab enda järel täiskasvanu juhendamisel. Mõistab, et esemeid ja mänguasju tuleb hoida.	Mõistab, et loodusesse, tänavale ei visata prahti. Selleks on prügikastid. Mõistab, millal ja miks korjata lilli, murda oksid.	Teab, et inimene saab linde loomi talvel aidata. Mõistab, et looduses olevad taimed on inimestele eluks vajalikud.	Mõistab looduses olevate taimede, loomade, putukate tähtsust. Teab millised on kahjulikud tegevused looduse ja keskkonna hävimisel.	Suhtub ümbritsevasse keskkonda hoolivalt ning käitub seda säästvalt.
Teeb vahet linnul ja loomal. Nimetab tuntumaid loomi. Tunneb pildil ära seene. Oskab vaadata lillede ilu.	Teeb vahet puul ja põõsal. Nimetab 2- 3 tuntumat looma, lindu, lille. Teab mürgiseene tähendust.	Oskab nimetada oma kodukoha olulisemaid veekogusi (meri, jõgi, järv). Oskab nimetada 2-3 söögi- ja mürgiseent.	Oskab nimetada ja loodusest leida leht- ja okaspuid. Teab loomade ja lindude elupaiku ja toitumist. Teeb vahet kodu – ja metsloomadel. Tunneb 2-3 kala.	Kirjeldab kodukoha loodust, tuntumaid taimi, seeni ja loomi.
Osutab küsimusel Päikesele.	Oskab küsimise korral iseloomustada ööd ja päeva	Mõistab, et öö ja päev pidevalt vahelduvad. Teab, kuidas riietuda vastavalt aastaajale. Oskab kirjeldada suve- ja talverõõme.	Tunneb ja nimetab nädalapäevi ja aastaaegu. Märkab ja kirjeldab aastaegade vaheldumist looduses.	Kirjeldab loodust ja inimeste tegevusi erinevates ajatsüklites: ööpäev, nädal, aastaring.
Mõistab, et päike annab sooja. Oskab toalilli kasta.	Teab, et taimed ja loomad vajavad kasvamiseks vett ja toitu.	Mõistab, et jää ja lumi tekivad külmaga ning soojus sulatab jää ja lume. Teab, et taimed vajavad vett, toitu ja valgust kasvamiseks.	Teab milline on päikese, vihma, külma mõju inimesele ja loodusele. Mõistab, et loodus on inimesele eluks vajalik.	Selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, muld ning õhk taimedele, loomadele ja inimestele tähtsad.

Saab aru mõistetest: vihma/lund sajab, päike paistab.	Oskab nimetada talve ja suve iseloomulikke nähtusi.	Mõistab, et aastaajad pidevalt vahelduvad. Neil on kindel järjekord.	Tunneb ja nimetab aastaaegu. Kirjeldab aastaegade ilma. Oskab näha erinevusi.	Selgitab ilmastikunähtuste sõltuvust aastaegadest, öö ja päeva vaheldumisest.
Mõistab, et katkise mänguasjaga ei saa enam mängida.	Mõistab, et katkised ja määrdunud esemed on kasutud. Märkab, et murtud lill jms. närbub.	Oskab hoida ümbritsevaid esemeid (mänguasjad, töövahendid jms.) Suhtub loodusesse heatahtlikult (ei viska prügi maha, ei murra asjata lilli, oksid). Suhtub hoolivalt putukatesse ja väiksematesse loomadesse.	Teab millised on kahjulikud tegevused looduse ja keskkonna hävimisel.	Mõistab ja märkab enda ja teiste tegevuse mõju ja tagajärgi keskkonnale.
Täiskasvanu meeldetuletamisel saab aru, mis on ohtlik.	Mõistab, et väikesed lapsed peavad viibima koos täiskasvanuga.	Selgitab, miks väikesed lapsed ei tohi olla täiskasvanu järelvalveta.	Teab, et iga inimesega võib juhtuda õnnetus, kui ta on hoolimatu. Teab, kuidas käituda, kui on juhtunud õnnetus. Teab hädaabi nr. 112	Kirjeldab võimalikke ohte kodus, veekogul, liikluses jm.
Osutab küsimisel maanteel sõitvatele autodele, bussidele	Mõistab, et maanteedel liiguvad erinevad sõidukid.	Teab, et sõiduteel on ohtlik. Mõistab, kuidas peab sõiduteed ületama. Teab, miks lapsed ei tohi üksi tänaval ja teedel liikuda.	Oskab ohutult sõiduteed ületada. Teab, kus tohib laps jalgrattaga sõita. Tunneb turvavahendeid.	Teab, kuidas jalakäijana ohutult liigelda ning jalgrattaga lasteaia õuealal sõita.

Keel ja kõne

Õppe-ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtluses;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Valdkonna „Keel ja kõne” sisu on:

- 1) keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- 2) suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- 3) lugemine, kirjutamine ja lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõigis tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud); lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõneleda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 3) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama; ettelugemiseks valitakse zandriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;
- 4) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi seostatult mängude ja igapäevategevustega (nt. nimekirjade koostamine, joonistustele pealkirja kirjutamine, kirja kirjutamine täiskasvanu abiga).

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Kuni 3 aastane	4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
Eelistab suhtluspartnereina peamiselt täiskasvanud tuttavat. Vastab täiskasvanu küsimusele ja korraldusele tuttavas situatsioonis mingi tegevuse, hääletsuse või lausungiga. Suhtleb tegevuse ja esemelise mängu ajal.	Algatab ise aktiivselt suhtlust. Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses. Osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove, vastab vajadusel rohkem kui ühe lausungiga. Küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta. Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid meeldetuletamisel.	Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevusituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (Miks ta nii tegi? Kuidas teha?). Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid.	Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta. Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid. Kasutab õigesti viisakusväljendeid.	Tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga.
Mõistab ja täidab lühikesi (2-4 sõnalisi) korraldusi tuttavas situatsioonis. Väljendab oma soove ja vajadusi lausungiga	Annab vestluses edasi asjasse puutuvat infot. Kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jne)	Kasutab rolli- ja lavastusmängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust.	Vestlemisel püsib teemas, vajaduse korral läheb kaasa teiste algatatud teema muutustega. Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja, narritamist.	Saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida.
Kasutab suheldes mitteverbaalseid vahendeid (osutamist) koos üksikute sõnade ja lausungitega.. Kommenteerib enda ja/või kaaslaste tegevust tegevuse käigus 1-2 lausungiga.	Räägib 2-3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest. Kommenteerib enda ja/või kaaslaste sooritatud tegevust (räägib, mida tehti) 2-3 lausungiga.	Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausungiga (nt mida ta tegi kodus pühapäeval)	Jutustab kogemuse põhjal seotud lausungitega. Jutustades seob lausungeid peamiselt sõnadega <i>ja siis, siis, ja</i> .	Suudab oma mõtteid suuliselt kõnes edasi anda.

<p>Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatut, täiendab täiskasvanu juttu osutamise ja pildile või lausungi ütle misega pildi kohta.</p>	<p>Mõistab teksti, mis on seotud, tema kogemuse või tegevusega. Jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.</p>	<p>Mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega. Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmusi. Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega.</p>	<p>Jutustab pildi järgi seotud lausungitega. Annab edasi kuulnud teksti (nt muinasjutu) sündmuste järgnevust, põhjusi, ning tegelaste käitumist täiskasvanu suunavate küsimuste/korralduste abil.</p>	<p>Jutustab pildi, kuulnud teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid.</p>
<p>Kasutab 1-2sõnalisi lauseid (nt Miku õue p.o. Mikk tahab õue minna).</p>	<p>Mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3-5sõnalisi lihtlauseid.</p>	<p>Kasutab kõnes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid (nt ema ostis poest saia, leiba ja võid) ▪ lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidesõnad ja, aga). <p>Nt Siimul on sinine auto, aga minul punane.</p>	<p>Kasutab kõnes lihtsamaid põimlauseid: põhjuslause (Mu juuksed said märjaks, sest vihma sajab), eesmärgilause (Me pea-me kiiresti jooksmas, et bussi peale jõuda), tingimuslause (Kui õues oleks ilus ilm, siis me saaksime jalutama minna).</p>	<p>Kasutab kõnes aktiivselt lihtlauseid.</p>
<p>Kasutab:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ üksikuid käände- ja pöördvormi juhuslikult mõne sõna puhul (nt ainsuse omastav, osastav, tegusõna 3. pööre). ▪ sõnu enamasti ühes, üksikuid sõnu juhuslikult 2-3 vormis. 	<p>Kasutab kõnes õigesti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ enamikku käändevorme. ▪ tegusõna käskivat kõneviisi (nt joonista, istu). ▪ tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme (nt sõi-dab, laulavad) ▪ tegusõna ma ja da-tegevusnime (nt hakkame 	<p>Ühildab nimisõnu arvus (kanad söövad) ja käändes (punase palliga)</p>	<p>Kasutab kõnes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nud- ja tud-kesksõna (söönud, joodud) ▪ omadussõna võrdlustasemeid (suur, suurem, kõige suurem) ▪ tingivat kõneviisi (mängiksin) ▪ enamikku nimisõna käändevorme mitmuses 	<p>Kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördvormi ainsuses ja mitmuses.</p>

	mängima, ei taha mängida) <ul style="list-style-type: none"> ▪ tegusõna lihtmineviku vorme (nt sõitis, laulsid) 		(ilusatel lilledel) Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes.	
<p>Kasutab:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ oma kogemustega seostuvaid konkreetse tähendusega sõnu tuttavas situatsioonis (umbes 50). ▪ nimi- ja tegusõnu (nt. näu p.o. kii-su, anna, opa p.o. võta sülle), ase- ja määrsõnu (nt. siia, seal, nii). <p>Mõistab sõnu (rohkem kui 50) ühes kindlas tähenduses tuttavas olukorras.</p>	<p>Kasutab kõnes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ nimisõnu, mis väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi ▪ tegusõnu, mis väljendavad tuttavaid tegevusi ▪ omadussõnu, mis väljendavad värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid ▪ üld- ja liiginimetusi nimetusi (nt koer, kass –loomad, vaher, tamm – puud) ▪ tagasõnu (all, peal, sees, ees, taga) ruumisuhete tähistamiseks ▪ mõningaid liitsõnu (sukkpüksid, kelgumägi) ja tuletisi (täpiline, laulja) ▪ objektide/osade nimetusi (käpad, saba, rool) 	<p>Kasutab kõnes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ vastandsõnu (nt lühike - pikk, must -puhas) ▪ iseloomuomadusi ja hinnanguid väljendavaid omadussõnu (igav, arg, tark, kaval) ▪ aega väljendavaid omadussõnu (hommik, päev, õhtu, öö) 	<p>Kasutab kõnes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ õigesti aega väljendavaid määrsõnu eile, täna, homme ▪ mõningaid samatähenduslikke sõnu (nt jookeseb, sibab) ▪ õigesti sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt veereb – veeretab, sõidab- sõidutab) <p>Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähe-malt 2 sõna (nt lilled: tulp, roos). Mõistab samatüveliste sõnade erinevusi (joonis-taja, joonistus, jooneline). Moodustab vajadusel sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest maja – tikumaja).</p>	<p>Valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada.</p>
<p>Hääldab õigesti mõnda üksikut sõna.</p> <p>Hääldab sõnades õigesti häälduslikult lihtsamaid häälikuid (nt a, e, i, o, u, p, t, m, l).</p>	<p>Kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2silbilisi sõnu õiges vältes ja silbi struktuuris</p> <p>Hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla r, s, k, õ, ü).</p>	<p>Kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3 silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.</p> <p>Hääldab oma sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt nt. lt,</p>	<p>Hääldab õigesti 3-4silbilisi tuttava tähendusega sõnu.</p> <p>Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid.</p>	<p>Hääldab oma kõnes ja etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid.</p>

		mp ne).		
Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid.	Vaatab koos täiskasvanuga pildiraamatuid, keerab lehte, osutab ja kommenteerib pilte. Matkib lugemist.	Kuulab ettelugemist olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugemist tuttava teksti puhul). Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.	Häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, abivahendeid kasutades) 1-2 silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu. Loeb üksikuid sõnu kind-las situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).	Tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad.
	Kuulab nii sisult kui keelelt jõukohaseid tekste. Eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt tass – kass, pall – sall) osutades pildile või objektile. Matkib kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.	Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära hääliku häälikute reas.	Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas. Kordab täiskasvanu ees-kujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (nt koli – kooli, kali - kalli) Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt. oma nime).	Kirjutab joonistähtedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega.
Loeb peast või kordab järele 1-2 realist luuletust või liisusalmi.	Loeb peast või kordab järele 2-3 realist luuletust või liisusalmi.	Loeb peast kuni 4realisi luuletusi ja liisusalme.	Loeb peast 4 realisi luuletusi ja liisusalme.	Teab peast emakeelseid luuletusi ja laule.

Matemaatika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) rühmitab esemeid ühe – kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Matemaatika sisu on:

- 1) hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine;
- 2) suurused ja mõõtmine;
- 3) geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) innustatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama ning selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemetes erinevusi ja sarnasusi ning oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ning kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, ergutades sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistusteni jõudmist ja mõistete kujundamist erinevates objektides sarnaste ja erinevate tunnuste ning omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Kuni 3 aastane	4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
Juhendamisel leiab etteantud esemete hulgast samasuguse eseme.	Rühmitab antud kaheksugused esemed kaheks ühesuguste esemete hulgaks ühe ühise tunnuse järgi.	Rühmitab antud erinevaid esemeid ühe etteantud tunnuse alusel	Otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka, erinevate tunnuste alusel.	Määrab esemete hulga ühiseid tunnuseid ja jaotab esemeid kahe erineva tunnuse järgi.
Leiab erinevate esemete hulgast üks kuni kaks täiskasvanu kirjeldatud eset erinevate märguajade hulgast.	Võtab vastavalt esitatud arvule (kuni viis) õige koguse antud esemeid.	Võrdsustab antud erinevate esemete hulgad paaride moodustamise teel esemeid ümber paigutades	Moodustab uue hulga (kümne piires) esemete lisamisel või äravõtmisel.	Võrdleb hulki, kasutades mõisteid <i>rohkem, vähem, võrdselt</i> .
Loendab esemeid kolme piires ja sõnastab loendamise tulemuse (mitu?).	Loendab esemeid vähemalt 5 piires ja sõnastab loendamise tulemuse.	Moodustab uue suuruse ühe lisamise teel ja sõnastab loendamise tulemuse.	Loendab esemeid 10 piires. Nimetab etteantud arvude hulgast milline arv on antud arvule eelnev või järgnev.	Teeb 12 piires loendamise teel kindlaks esemete arvu, teab arvude 1–12 järjestust ja tunneb numbrimärke ning oskab neid kirjutada.
Juhendamisel osutab esemetele mida on üks ja mida on palju.	Kasutab esemete arvu võrdlemisel sõnu vähem, võrdselt, rohkem.	Kasutab järgarve kuni viieni.	Moodustab uue hulga (5 piires) esemete lisamise või äravõtmise teel	Liidab ja lahutab 5 piires ning tunneb märke +, -, =.
Loendab esemeid kolme piires, nimetades arve ja sõnastades loendamise tulemust (mitu?).	Moodustab uue suuruse (3-5) ühe lisamise teel ja sõnastab loendamise tulemuse.	Võrdleb esemete hulki paaridesse seades ning otsustab mida on rohkem kui, vähem kui.	Võtab vastavalt esitatud arvule (kuni viis) õige koguse antud esemeid. Kasutab järgarve (kuni viieni) mitmes?	Koostab kahe esemete hulga järgi matemaatilisi jutukesi.
Juhendamisel osutab esemetele kumb on suurem, väiksem.	Rühmitab antud erinevaid esemeid ühe ettenähtud suuruse (pikkus, laius, kõrgus) järgi.	Järjestab esemeid suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi.	Võrdsustab antud erinevate esemete hulgad paaride	Järjestab kuni viit eset suuruse järgi (pikkus, laius, kõrgus jm).

			moodustamise teel esemeid ümber paigutades. Otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka.	
Juhendamisel paigutab esemeid üksteise sisse.	Nimetab ja kasutab ööpäeva osade mõõtmisel sõnu öö ja päev.	Nimetab õiges järjekorras kõik nädalapäevad ja toob küsimuste abil näiteid oma tegevuse kohta, kasutades mõisteid eile, täna, homme.	Nimetab erinevaid päeva osi (hommik, lõuna, õhtu). Toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta ööpäeva eri aegadel.	Rühmitab esemeid asendi ning nähtusi ja tegevusi ajatunnuse järgi.
Suudab tuttavates ruumides orienteeruda.	Juhendamisel määrab enda ja eseme asukoha ruumis teiste esemete suhtes sõnadega peal, all, sees, taga, ees.	Kirjeldab inimese või eseme asukohta teise eseme või inimese suhtes kasutades õigesti sõnu kõrval ja ääres.	Määrab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes kasutades sõna üleval, keskel, kõrval, ääres.	Kirjeldab enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteerub ruumis, õuealal ja paberil.
Matkib mängus täiskasvanu juhendamisel öö ja päeva tähendust.	Nimetab ja kasutab mängus mängukella.	Juhendamisel määrab kella täistunnid	Määrab seieritega kella täistunnid.	Oskab öelda kellaega täistundides.
Nimetab ja kasutab ööpäeva osade määramisel sõnu öö ja päev.	Nimetab erinevaid päeva osi (hommik, lõuna, õhtu) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma tegevuste kohta päeva eri aegadel.	Nimetab kõik aastaajad ning kirjeldab nende tunnuseid.Kirjeldab laste tegevusi eri aastaegadel.	Nimetab järjekorras kõik nädalapäevad ja toob küsimuste abil näiteid oma tegevuste kohta kasutades mõisteid eile, täna, homme.	Nimetab nädalapäevi, kuid, aastaagu, teab oma sünnikuud ja –päeva.
Osutab küsimuse põhjal kahest samatüübilisest	Leiab ja nimetab milline kahest eritüübilisest esemest on	Küsimuse põhjal kirjeldab, millised ümbritsevatest	Otsustab ja nimetab milline ese etteantud	Mõõdab esemete pikkust kokkulepitud

esemest suuremale või väiksemale.	pikem –lühem.	esemetest on teistest suuremad, väiksemad, laiemad, kitsamad kõrgemad, madalamad.	esemetest on lühem, pikem, ühepikkune ning paksem, peenem, ühelaiune.	mööduühikuga (samm, pulk, nöör vms).
Juhendamise järgi eraldab etteantud esemete hulgast suurema või väiksema eseme.	Suudab leida ja nimetada milline kahest eritüübilisest esemest on suurem –väiksem, kergem-raskem.	Suudab otsustada ja nimetada milline ese on etteantud esemest lühem-pikem-ühepikkune, laiem-kitsam-ühelaiune, paksem-peenem-ühepaksused, kergem-raskem.	Eristab mängulises tegevuses mõõtühikuid (km, kg, kroon, sent) ja rakendab neid õigetel kasutusaladel.	Eristab enamkasutatavaid raha- ning mõõtühikuid (euro, sent, meeter, liiter, kilogramm) ja teab, kuidas ning kus neid ühikuid kasutatakse.
Leiab täiskasvanu juhendamisel sarnase kujundi (ümmargune, kandiline)	Leiab ümbritsevast keskkonnast etteantud kujundi abil (ring, ruut, kolmnurk) samakujulisi esemeid. Koostab lihtsamat mustri- ja kujundite kasutades.	Otsustab kas kaks antud kujundit on sama-või erisugused ning kirjeldab nende kujundite erinevust, nurkade olemasolu arvu, kujundi suuruse ja värvuse alusel.	Moodustab erinevaid vahendeid (pulgad, kõrred, paelad) kasutades etteantud kujundiga samasuguse kujundi.	Leiab erinevate kujundite hulgast ringi, kolmnurga, ristküliku, ruudu ning kera ja kuubi, kirjeldab neid kujundeid.

Kunst

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte ja sündmusi ning oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ning tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna “Kunst” sisu on:

- 1) kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- 2) kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
- 3) tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- 4) kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada oma maailmanägemust;
- 2) suunatakse last jälgima kaaslasti päeva jooksul vabas või konkreetses tegevuses, vaatlema ümbritsevat looduses ja tehiskeskkonnas ning seda kujutama
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;
- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks tema isikupärane väljendusviis;
- 6) korraldatakse kunstitegevusi ka õues ning kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse osana, joonistades nii paberile, kivile, puidule kui ka liivale või kombineerides erinevaid materjale;
- 7) innustatakse last tehtut analüüsima ja arutlema, miks kujutas ta esemeid, nähtust just sellisel viisil, mis materjale ja tehnikaid ta kasutas ning kuidas tööga rahule jäi.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

	Kuni 3 aastane		4 aastane	5 aastane	6aastane	7 aastane
	2 aastane	3aastane				
Kujutamine ja väljendamine	<p>Huvitub ümbritsevatest esemetest, taimedest ja loodusnähtustest.</p> <p>Suunamisel tunneb ära inimese kehaosad, osutades neile.</p> <p>Tunneb meeldetuletamisel ära põhivärvid (kollane, punane, sinine) ja osutab neile.</p>	<p>Vaatleb ja osutab ümbritsevatele asjadele, olles avatud uuele ja huvitavale (nt vikerkaar, märg liiv, udune aken, lillepeenar jne).</p> <p>Näitab ja nimetab inimesi kehaosi. Kujutab inimest oma tunnetuse ja nägemise seisukohalt.</p> <p>Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.</p> <p>Leiab kritselduste hulgast nime(tuse) andmist või loo jutustamist väärivaid kujundeid.</p>	<p>Teab erineva suurusega esemeid ja tajub esmaselt nähtuste omavahelisi seoseid.</p> <p>Kujutab naturile sarnaseid ja tuttavaid objekte, inimesi ja nähtusi oma sümbolite abil.</p> <p>Nimetab põhivärve ning lisaks roosat, rohelist, musta, oranži, pruuni.</p> <p>Oskab nimetada tumedamaid ja heledamaid värvitoone.</p> <p>Valib tööks meeldivad toonid ja värvid ning põhjendab oma valikut elementaarsel moel.</p>	<p>Kirjeldab ümbritsevate esemete, ruumide ja loodusnähtuste välimust.</p> <p>Jutustab oma piltides nii tuttavatest asjadest ja kogetud sündmus-test kui ka oma fantaasiatest.</p> <p>Kasutab emotsioonide, nähtuste, esemete jne kujutamiseks värvitoone oma seostest ja tunnetest lähtuvalt.</p>	<p>Märkab loodust erinevatel aasta-aegadel, kasutab ja väljendab saadud infot kunstitegevustes.</p> <p>Kujutab naturist inspireeritud asju, objekte jne isikupäraste sümbolitega, mis olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamaks.</p> <p>Kasutab oma töö loomisel inspiratsiooniallikana ümbritsevas toimuvaid muutusi ning sündmusi.</p> <p>Erinevate objektide kujutamisel kasutab õpitud oskusi (nt triibud, täpid, pintsli vajutused jne).</p>	<p>Leiab ümbritsevat vaadeldes erinevaid detaile, objekte ja nende vahelisi seoseid ning kujutab ümbritsevat vabalt valitud viisil.</p> <p>Kujutab inimesi ja teisi objekte neile iseloomulike tunnuste kaudu.</p> <p>Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone keerukamate objektide ülesehitamiseks.</p> <p>Püsib töös valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades.</p> <p>Jutustab temaatilises töödes tegelaste tegevusest, omavahelisest suhetest ning tegevusajast ja -kohast.</p>
		Leiab ümbritsevas juhendamise toel	Kindlaskujunenud sümbolite abil ja	Valib mõtte teostamiseks	Kirjeldab ja kasutab rahvusmotiive –	Rõhutab kõige tähtsamat oma töös värvi, suuruse ja asukoha valikuga.

		sinise, kollase, punase ja rohelise värvi.	soovitud värve kasutades annab edasi oma emotsioone, tuttavaid inimesi, esemeid, nähtusi.	sobivaimana tunduvad vahendid. Võrdleb heledamaid ja tumedamaid värvitoone ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat.	triibud, lillornament	Tunneb ümbritsevas erinevaid värve ja nimetab erinevaid värvitoone (hallikas, taeva- sinine jne). Väljendab joonistades, maalides, voolides ja meisterdades meeleolusid ja fantaasiaid.
--	--	--	---	---	-----------------------	--

Kujundamine	<p>Matkib täiskasvanute liigutusi tegutsemisel erinevate kunsti-vahenditega.</p> <p>Kritseldab juhendamisel maapinnale, liivale, lumele ka väljaspool kunstitegevust.</p>	<p>Kaunistab (täppidega, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt lillepotti, paberit, taskurätti, plastiliinist plaati, papptaldrikut, palli, sokki jne</p>	<p>Kaunistab tasapinnalisi esemeid valmis kujunditega neid sinna spontaan-selt paigutades.</p> <p>Laob 3-4 tuttavast geomeetrisest kujundist esemeid, loomi jne.</p> <p>Suunamisel ja tähelepanu juhtimisel lisab valmivale esemele iseloomulikke detaile.</p> <p>Koostab mängudes ja vabas tegevuses (nt mosaiikmängud) lihtsaid mustreid</p>	<p>Koostab elementidest lihtsa kordumis-skeemiga mustririba eseme ääri-kaunistamiseks.</p> <p>Kujundab õpetajaga koos tähtpäevakaardi antud sündmuse meeoluga sobivate motiividega.</p> <p>Valib kaunistus-motiivi ja kannab juhendamisel šablooni või templi abil selle omavalitud kohale esemel (tassil, taldrikul, pluusil jne)</p>	<p>Kujundab lihtsa mustri väikestest detailidest (lood. materjal, voolitud väikevormid, kriipsud, täpid jne).</p> <p>Kasutab esemete kujutamisel lihtsaid trükke, jäljendite vajutamist, ruumi-liste esemete puhul väikevormide liit-mist, muljumist, väljapigistamist jne.</p> <p>Märkab mustri rütmi ja suudab jätkata mustri moodustamist.</p> <p>Kirjeldab ja kasutab lihtsamaid rahvus-motiive – triibud, lillornament.</p>	<p>Märkab mustri rütmi ja suudab seda jätkata.</p> <p>Koostab ise või valib tööst lähtuvalt sobivad motiivid või vahendid eseme kaunistamiseks.</p> <p>Loob esemeid erinevaid tehnikaid ja materjale kasutades ning räägib nende otstarbest.</p> <p>Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi</p>
-------------	---	--	--	--	--	--

Tööprotsessi juhtimine , teose loomine	<p>Julgeb osaleda kunstitegevuses.</p> <p>Julgustamisel tegutseb erinevate kunstimaterjalide ja vahenditega.</p> <p>Püüab jäljendada ettenäidatud liigutusi individuaalselt tegutsemise juures või väikeses lastegrupis.</p>	<p>Teeb suulise suunamise juures kaasa ettenäidatud liigutusi ja tegevusi, matkib neid ka iseseisvalt.</p> <p>Annab oma tööle nimetuse.</p> <p>Näitab tulemust (olgu see siis tuntav ja tähenduslik või mitte) teistele kui oma teost</p>	<p>Tegutseb suunamisel, ergutamisel ühe teema piires.</p> <p>Järgib töö käigus saadud tehnilisi juhiseid.</p> <p>Enamasti lõpetab alustatud töö (või lõpetab siis, kui peab seda ise valminuks).</p> <p>Loob töö järjepidevalt, planeerib esmaselt töö käiku.</p>	<p>Väljendab soovi alustada kunstitegevust.</p> <p>Nimetab vajaminevad töövahendeid.</p> <p>Jäljendab ettenäidatud võtteid, rakendab neid ka iseseisvalt ja loovalt.</p> <p>Annab hinnangu oma tööle, kas see on pooleli või valmis.</p>	<p>Pakub omapoolseid lahendusi töö mitmekesistamiseks.</p> <p>Küsib vajadusel nõu ja arutleb tehnilise teostuse ning värvi-ja vormilahenduste üle.</p> <p>Enamasti teeb töö lõpuni või pakub ise võimaluse lõpetada töö hiljem.</p> <p>Kasutab õppetöös omandatud tehnilisi oskusi vabas kunstitegevuses.</p> <p>Ühendab töö tegemisel erinevad tegevusliigid ja nende tehnilised võtted.</p> <p>Meeldetuletusel kasutab materjale säästlikult ja otsustavalt.</p>	<p>Keskendub alustatud tegevusele ja loob oma kunstitöö.</p> <p>Kasutab kunstitöö loomiseks erinevaid vahendeid.</p> <p>Töötab juhendamise järgi ja iseseisvalt, küsib vajadusel abi.</p> <p>Kirjutab tööle oma nime.</p> <p>Hoiab oma töökoha korras.</p>
--	--	---	---	--	--	--

Voolimine	<p>Mudib ja tükeldab voolimismaterjali, vajutab tekkinud tükikesi soovi korral alusele kinni.</p> <p>Muudab mängides voolimismaterjali kuju.</p> <p>Õpetaja tegevust jäljendades vajutab voolimismassi auke.</p>	<p>Õpetajat jäljendades muljub ja näpistab, rullib ja veeretab voolimismaterjale.</p> <p>Teeb sõrme või pulgaga pehmesse voolimismaterjali jäljendeid, teeb pinnale jooni ja täppe.</p>	<p>Rullib ja veeretab voolimismaterjali iseseisvalt. Loob lihtsaid esemeid tekkinud vorme liites.</p> <p>Püüab koos õpetajaga piklikke vorme spiraaliks keerata, neid omavahel lihtsaks palmikuks ühendada.</p> <p>Ümarvorme liites kujutab loomi, tehes neile voolimis-pulgaga nina, suu, silmad.</p>	<p>Õonestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades.</p> <p>Muudab voolimismaterjalide kuju neid pigistades ja venitades.</p> <p>Nii ümar- kui ka piklikke vorme töödeldes loob soovitud esemeid.</p> <p>Juhendamisel ühendab voolitud detaile omavahel.</p> <p>Kasutab valmisvorme (liiv, piparkoogid)</p>	<p>Voolib loovalt, kasutades koos naturile omastega ka fantaasia- elemente.</p> <p>Voolib juhendamisel ka ühest savitükist, venitades ning pigistades sellest välja terviku erinevaid osi.</p> <p>Juhendamisel silub peale väiksemate detailide lisamist ühenduskohad.</p> <p>Juhendamisel niisutab voolitava eseme pinda ühenduskohtade silumiseks.</p> <p>Kasutab voolimispulka vormide õonestamisel, iseseisvalt mustri tegemisel.</p>	<p>Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimis-materjale, arvestades nende eripära.</p> <p>Valmistab ja kasutab uusi voolimissegusid õpetaja abiga.</p> <p>Voolib lihtsaid õõnesvorme kera-kujulisest savi-tükist.</p> <p>Niisutab voolingute ühenduskohti esemete tugevdamiseks.</p> <p>Juhendamisel silub detailide pinda ja ühenduskohti.</p> <p>Kasutab voolimispulka voolimisel ja pinna kaunistamisel.</p>
-----------	--	---	--	---	---	---

Joonistamine	<p>Kritseldab varasemast liikuvama ja vabama käega.</p> <p>Juhendamisel tõmbab jämedate joonistusvahenditega (pliiatsid B, M; kriidid) erinevaid jooni.</p>	<p>Tekitab iseseisvalt jämedate joonistusmaterjalidega (rasvakriitide, pehmete pliiatsitega jne.) erinevaid jälgi (täppe ning sirgeid, vertikaalseid, horisontaalseid, lainelisi, katkendlikke ja spiraalseid jooni), püsides paberi piirides.</p> <p>Hoiab meeldetuletamisel paberit kinni ja joonistab vaid selleks ettenähtud kohta (nt. paber, asfalt)</p>	<p>Tõmbab iseseisvalt horisontaalseid ja vertikaalseid triipe sooviga jäljendada konkreetseid esemeid.</p> <p>Juhendamisel tõmbab erineva kuju ja suunaga, sealhulgas ka kaarjaid jooni.</p> <p>Suudab kujutada naturile sarnaseid objekte ja inimest (nn peajalgsed)</p> <p>Meeldetuletamisel hoiab õigesti pliiatsit jt joonistusvahendeid</p>	<p>Jooni ja kujundeid ühendades joonistab sümbolitega, mis täienevad ja muutuvad keerukamaks.</p> <p>Joonistab ning värvib pindu värvi- ja viltpliiatsitega, kriitide ning söega, muutes joone tihedust.</p> <p>Kasutab joonistusvahendeid liigse surveta.</p> <p>Kasutab iseseisvalt pliiatsiteritajat .</p> <p>Tõmbab ühtlase joone lihtsa kujuga šablooni või joonlaua järgi.</p>	<p>Joonistamisel jätab vahendiga jäljendi joonistusvahendit ja paberit rikkumata.</p> <p>Meeldetuletamisel kasutab pinna katmiseks kallutatud pliiatsit (pliiatsi külgi).</p> <p>Väljendab sirgete, sakiliste, kaarjate jne joontega emotsiooni ja meeoleolu ning täidab pinda.</p> <p>Värvib enamasti kontuuri ületamata</p>	<p>Kasutab soovi korral koos erinevaid joonistus-vahendeid nende olemusest lähtuvalt.</p> <p>Värvib oma joonistatud või värviraamatu kujundeid (kontuuri seest), varieerides käe liikumise suunda.</p> <p>Sobitab pindu kattes heledaid ja tumedaid, peeni ja jämedaid jooni.</p>
--------------	---	--	--	--	---	---

<p style="text-align: center;">Maalimine</p>	<p>Kannab värvi õpetaja antud värvise pintsliga paberile spontaansete, teadvustamata liigutustega.</p> <p>Jätab paberile jäljendeid õpetaja poolt värviga kaetud svammiga, templiga jne.</p> <p>Juhendamisel teeb näpuvärvidega paberile erineva suunaga sirgeid, kaarjaid jne jooni.</p>	<p>Tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe ning katab pindu.</p> <p>Trükib näpuvärvidega sõrmede ja kogu käega.</p> <p>Vajutab jäljendeid erinevatele pindadele (paber, kartong) kattes templi iseseisvalt värviga.</p>	<p>Juhendamisel kasutab kattevärvet kogu pinna katmiseks.</p> <p>Ümarvormi joonistab värvilaigu pintsliga suurendamise teel.</p> <p>Suunamisel võtab pintsli vajaliku koguse värvi ja loputab pintsli peale kasutamist.</p> <p>Meeldetuletusel ei värvi üle paberi serva.</p> <p>Õpetajaga koos teeb pintsli vajutusi pintsli külgedega.</p>	<p>Võtab pintsli vajaduse korral lisaks värvi ja katab pindu.</p> <p>Kasutab pintsli meeldetuletuse korral erinevalt: tõmbab peenemaid ja jämedamaid horisontaal- ja vertikaaljooni, teeb esemete kaunistamiseks pintsli vajutusi ning suuremale kujundile detaile (suu, silmad jne).</p> <p>Ei kata maalides juba küllaldaselt kaetud pinda korduvalt.</p>	<p>Kasutab varem-õpitud tehnilisi oskusi töö teostamisel.</p> <p>Juhendamisel heletumestab värve ja segab omavahel põhivärve.</p> <p>Meeldetuletusel annab värvidega edasi meeletu, aastaegadele iseloomulikke tunnuseid.</p> <p>Suunamisel oskab valida kujutatavast lähtuvalt tööle sobivat tausta.</p> <p>Pintsli liigub paberil vabalt, ei liigu pikalt edasi-tagasi ühes kohas.</p> <p>Kasutab tööks vajadusel kahte erineva jämedusega pintsli.</p> <p>Peseb ja kuivatab pintsli enne järgmise värvi kasutamist.</p>	<p>Annab edasi töö iseloomu ja meeletu-olu enda jaoks sobivates toonides, kuid soovi korral kasutab ka nähtus-tele ja esemetele iseloomulikke värvusi.</p> <p>Segab iseseisvalt värve uute toonide saamiseks.</p> <p>Kasutab töös eri jämedustega pintsleid.</p> <p>Väldib värvide määrdumist.</p> <p>Kasutab töös pintsli erinevalt (pintsli otsa ja külge).</p>
--	---	--	--	---	--	---

Meisterdamine	<p>Eristab õpetaja juhendamisel erinevat ehitus-, looduslikku vms tegutsemiseks pakutud materjali. Ettenäitamisel laob vahendid üksteise peale, järgi, kõrvale jne.</p> <p>Juhendamisel kortsutab pehmet paberit, rebib pabeririba küljest tükke ja asetab need või õpetaja poolt paberist välja lõigatud kujundid liimiga kaetud paberile (soovi korral liimib ise).</p>	<p>Kortsutab iseseisvalt pehmet paberit ning rebib paberist tükke.</p> <p>Katab aluspinna liimiga, puistab sellele erinevaid objekte ja liimib kujundeid.</p>	<p>Lõikab paberist ribasid ja lihtsama kujundi mööda etteantud joont.</p> <p>Katab liimiga talle näidatud pinna ja täiendaval juhendamisel asetab sinna soovitud kujundid</p> <p>Ettenäitamisel ühendab erinevaid materjale (looduslik materjal ja paber; suled ja paber jne).</p> <p>Kortsutab erineva paksusega paberit.</p> <p>Matkib täiskasvanu tegevust lihtsa mänguasja valmistamisel (nt päkapikk – kabile müts; siil – männikabile nina).</p> <p>Voldib paberi pooleks.</p>	<p>Rebib ja lõikab paberist ribasid ja kujundeid ning kleebib need sõltuvalt töö olemusest.</p> <p>Lükib paelale, traadile vms auguga esemeid.</p> <p>Valib meelepärased meisterdamisvahendid (looduslikku ja tehismaterjali, paberit jms) ning neid omavahel ühendades või materjale kombineerides loob oma töö.</p> <p>Voldib paberi neljaks.</p>	<p>Valib erinevate meisterdamismaterjalide vahel ja püüab neid omavahel sobitada..</p> <p>Iseseisvalt lõikab paberist geomeetrilisi kujundeid.</p> <p>Rebib lihtsamaid kujundeid.</p> <p>Kirjeldab looduslike materjalide sarnasust muude esemete või olenditega.</p>	<p>Kujundab või täiendab oma tööd, kleepides sellele erinevast materjalist tükke, objekte jne.</p> <p>Valib eri materjalide liitmiseks ühendusviiside seast oma mõtte teostamiseks sobivamad või leiab oma võtmed.</p> <p>Valmistab lihtsa mänguasja täiskasvanu tegevust matkides</p>
---------------	---	---	--	---	---	--

Kunsti vaatlemine, vestlused kunstist	<p>Suunavate küsimuste abil leiab piltidele, illustratsioonidelt tuttavaid esemeid ning nimetab neid.</p> <p>Rõõmustab, elavneb äratundmisrõõmust</p>	<p>Vaatleb pilte, näidistöid ja raamatuillustratsioone ning vastab küsimustele.</p> <p>Näitab teistele oma tööd kui kunstiteost ja räägib sellest.</p>	<p>Suunavate küsimuste abil analüüsib ja annab tööle hinnangu.</p> <p>Põhjendab, miks töö, pilt meeldib.</p> <p>Vastab küsimustele ja selgitab, miks kujutab esemeid, nähtusi just sellisel viisil.</p>	<p>Vaatleb omal algatusel raamatuillustratsioone ja kunstitöid ning esitab nende kohta küsimusi ja avaldab arvamust.</p> <p>Jutustab küsimuste toel, mida ta on oma töödes kujutanud, ning nimetab, mis materjale ta on kasutanud.</p> <p>Suhtub heasoovlikult kaaslase tööd.</p>	<p>Annab oma tööle hinnangu ja põhjendab oma arvamust.</p> <p>Põhjendab küsimustega suunamisel tehniliste lahenduste, vormi- ja värvilahenduste kasutamist.</p> <p>Eelistab konkreetseid raamatuid kujundusest lähtuvalt.</p>	<p>Märkab teoseid või ümbruses leiduvaid objekte vaadeldes ning kirjeldades detaile ja värve ning tajub meeleolu.</p> <p>Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo: mis juhtus enne, mis pärast.</p> <p>Kasutab raamatu-illustratsioone, fotosid ja kunstiteoseid (sh skulptuure) oma töö lähtealusena, luues oma vaba ja isikupärase variandi. Kirjeldab kunstiteoseid, nende värve ja meeleolusi.</p>
---------------------------------------	---	--	---	---	---	---

Muusika

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna “Muusika” sisu on;

- 1) laulmine;
- 2) muusika kuulamine;
- 3) muusikalis-rütmiline liikumine
- 4) pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaline tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, kultuurilissotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamustele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, nagu “Keel ja kõne”, “Kunst” jne; muusika on igapäevaelu osa nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalisrütmiline liikumine, mängud, tantsud;
- 6) muusikapalade (laulude, muusika kuulamise palade, tantsude ja mängude, pillilugude) valikul arvestatakse laste huve ning eakohasust.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.

Kuni 3 aastane	4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
Kuulab ja jälgib õpetaja laulu. Laulab õpetaja abil lihtsamaid laule.	Laulab üksi ja kaaslastega koos eakohaseid laule.	Laulab rühmaga ühtses tempos.	Laulab emotsionaalselt.	Laulab ilmekalt loomuliku häälega ja vaba hingamisega.
Jälgib õpetajat ja laulab kaasa.	Teab peast lihtsamaid rahvalaule ja esitab neid.	Laulab peast lihtsaid rahva- ja lastelaule.	Oskab kuulata kaaslasti ja laulab koos nendega.	Laulab eakohaseid rahva- ja lastelaule nii rühmas/ansamblis kui ka üksi.
Kuulab huviga väikest muusikapala ja suudab tajuda pala meeletu.	Saab aru muusikapala meeletust. Mõistab laulu sisu.	Väljendab kuulatud muusikapalas tajutud meeletusid erinevate muusikaliste tegevuste kaudu.	Mõistab, et on erineva meeletuga muusikat. Oskab iseloomustada muusikapala meeletu.	Suudab laulu või muusikapala tähelepanelikult kuulata ning kuulatud muusikat iseloomustada.
Kuulab huviga erinevaid lastelaule.	Oskab õpetaja suunavate küsimuste abil teha vahet muusikapalal ja laulul.	Kuulab huviga laulu ja muusikapala.	Teab mis eristab laulu muusikapalast.	Eristab kuulmise järgi laulu ja pillimängu.
Tegutseb koos õpetajaga mängides erinevatel rütmipillidel.	Oskab nimetada 2 rütmipilli, tunneb ära nende pillide kõla.	Tunneb kuulamisel tämbri järgi ära õpitud rütmipille.	Oskab nimetada 3- 4 rütmipilli, tunneb ära nende pillide kõla.	Eristab tämbri ja kõla järgi õpitud pille.
Kasutab õpetaja juhendamisel kehapilli ja lihtsamaid rütmipille (plaksutab, patsutab kaasa rütmi).	Püüab koos õpetaja abiga tunnetada õiget rütmi, mängides kehapillil või lihtsamal rütmipillil.	Mängib iseseisvalt rütmipille liikumise ja laulmise sateks.	Oskab iseseisvalt mängida lihtsamaid rütmipille. Oskab kuulata muusikapala ja õigel ajal muusikapalasse pillimänguga liituda.	Mängib eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel õpitud lauludele ja instrumentaalpaladele lihtsaid kaasmänge.
Tegutseb koos õpetajaga mängides erinevatel lastepillidel.	Püüab koos õpetaja abiga mängida erinevatel lastepillidel.	Ansambelmängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängides nendega ühes tempos.	Oskab iseseisvalt mängida erinevaid lastepille. Oskab pillimängus kuulata kaaslasti ja mängib koos nendega.	Mängib lastepillidel ja oskab mängida ka pilliansamblis.
Jäljendab õpetajat	Õpetaja juhendamisel	Väljendab muusika meeletu	Kuulab muusika meeletu	Liigub vastavalt muusika

muusikalises liikumises.	kuulab muusika meeleolu muutust ja vastavalt sellele muudab oma liikumist.	likumise kaudu.	muutust ja vastavalt sellele muudab oma liikumist.	meeleolule.
Teeb koos õpetajaga lihtsamaid rütmilisi liikumisi.	Õpetaja juhendamisel liigub vastavalt muusika rütmile	Kuulab ja tunnetab muusika rütmi. Osaleb aktiivselt laulumängudes.	Kuulab ja tunnetab muusika rütmi ning liigub selles rütmis.	Väljendab ennast loovalt muusikalis-rütmilise liikumise kaudu.

Liikumine

Õppe- kasvatustegevuse eesmärgid on, et laps:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna “Liikumine” sisu on:

- 1) liikumisalased üldtedmised;
- 2) põhiliikumised;
- 3) liikumismängud;
- 4) erinevad spordialad;
- 5) tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ja korraldades:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimalused (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevusi regulaarselt korrates;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegustemisvõimalusi sportlik- arenduslike liikumisviisidega, nt. jalgrattasõit, suusatamine, uisutamine, ujumine jms;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: kui kehalisi harjutusi tehakse korrapäraselt, kujunevad positiivsed isikuomadused;
- 4) ergutatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslast arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema ning mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) arendatakse põhiliikumisi, koordineerimist, rühti, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat (täpsust, näo – ja sõrmelihaste kontrollimise oskust) ning antakse tagasisidet.

Lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.

Kuni 3 aastane	4 aastane	5 aastane	6 aastane	7 aastane
Sooritab harjutusi aktiivselt, entusiastlikult..	Sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi.	Sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldusele sõnalise seletuse järgi.	Osaleb võistlusmängudes.	Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks.
Liigub õpetaja juhendamisel ohutult.	Arvestab aktiivses tegevuses rühmakaaslastega.	Kasutab erinevaid spordivahendeid (nt. topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas.	Kasutab erinevaid spordivahendeid ohutult, sobival viisil ja kohas.	Peab liikumisel ja mängimisel kinni üldistest ohutusreeglitest, valides sobivad paigad ja vahendid.
Sooritab ettenäitamise ja	Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja	Sooritab juhendamisel kuni kolmest harjutusest koosnevat	Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja	Sooritab põhiliikumisi pingevalt, nii et

juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.	õpitud harjutustes.	kombinatsiooni.	liikumismängudes.	liigutused on koordineeritud, rütmilised.
Sooritab ettenäitamise ja juhendamise järgi asendeid ja liikumisi.	Sooritab painduvust ja kiirust arendavaid harjutusi.	Sooritab tasakaalu, painduvust, osavust ja kiirust arendavaid harjutusi.	Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.	Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid harjutusi.
Kõnnib piiratud pinnal.	Säilitab liikumisel tasakaalu, seda nii tasakaalupingil kui ka vähendatud pinnal.	Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel.	Säilitab tasakaalu dünaamilistes harjutustes.	Säilitab tasakaalu paigal olles ja liikumisel.
Hüpitab käes palli, jälgib selle suunda.	Sooritab harjutusi väikevahendeid kasutades.	Sooritab harjutusi väikevahendeid kasutades. Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.	Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses.	Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.
Jälgib õpetajat ja matkib teda.	Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel.	Sooritab imiteeritavaid liigutusi vastavalt muusika iseloomule.	Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel.	Matkib täiskasvanut harjutuste sooritamisel.
Sooritab liikumist koos õpetajaga.	Sooritab liikumist õpetajaga üheaegselt.	Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile. Jäljendab liikumisega erinevaid rütme.	Sooritab lihtsamaid rütmilisi liikumisi üksi ja koos kaaslasega.	Sooritab üheaegselt kaaslasega rütmiliikumisi.
Sooritab liikumist vastavalt muusika iseloomule juhendaja abil.	Jäljendab liikumisega erinevaid rütme.	Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustamisele. Liigub iseseisvalt, vabalt muusika järgi.	Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga.	Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile ühtlase ja vahelduva tempoga.
Kasutab liikumisel lihtsamaid vahendeid.	Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid.	Kasutab sihipäraselt abivahendeid.	Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid.	Kasutab liikumisel erinevaid vahendeid (lindid, rätikud, rõngad, suusad, kelgud jne).
Mängib koos juhendajaga kõnni-	Mängib iseseisvalt aktiivse liikumisega	Osaleb jõukohastes teatevõistluste (nt. joonejooksud). Algatab	Mängib kollektiivseid võistlusmänge.	Mängib sportlike elementidega mänge

ja jooksumänge.	mänge.	iseseisvalt mängu, tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.		(korvpall, jalgpall jne).
Mängib lihtsate reeglitega ühismänge.	Mängib 1-2 reeglita liikumismänge.	Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel. Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt.	Peab kinni mängu reeglitest. Tunnustab nii enda, kui vastasmängija edu.	Peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.
Tunneb liikumisest rõõmu.	Teab, et spordiga tegelevaid inimesi nimetatakse sportlasteks.	Nimetab erinevaid kodukohas harrastavaid spordialasid ja võistlusi.	Nimetab erinevaid kodukohas harrastavaid spordialasid ja spordivõistlusi.	Nimetab erinevaid spordialasid ja Eesti tuntumaid sportlasi.

KOOSTÖÖ LASTEVANEMATEGA

Õpetajad teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Õpetaja teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest, loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

Kodu ja lasteaia koostöö on kahesuunaline: lapsevanemalt - õpetajale ja õpetajalt – lapsevanemale

Põhimõtted:

- lasteaia eesmärk on toetada kodu laste kasvatamisel, aidata kaasa lapse arengule;
- kasvatusle pannakse alus kodus;
- lasteaed on koduse kasvatusedasiarendaja;
- lasteaia töö edukus sõltub õpetajate ja lastevanemate üksteisemõistmisest ja usaldusest;
- eduka koostöö tagamiseks püüab õpetaja tundma õppida pere eelistusi, huve ja traditsioone;
- igapäevane sundimatu suhtlemine lastevanematega lapse igapäevategevustest;
- ühisürituste läbiviimine koostöö arendamiseks.
- Lapsevanemate rahuloluküsitluse läbiviimine ühe korra õppeaasta jooksul – mais

Koostöövormid:

- **ELIIS-infosüsteem:** lapsevanematele on ELIIS süsteemis nähtavad kuu- või nädalaplaanid, lapse kaardid, sündmuste kalender jne.
- **Koosolekud:** Rühmakoosolekud vähemalt kaks korda aastas;
- **Lapse arenguvestlused** üks kord aastas lapse sünnipäevale eelnenud või järgneval nädalal.
- **Individuaalsed vestlused** vastavalt vajadusele ja üleskerkinud probleemidele.
- **Rühma ühisüritused**, mille temaatika ja aja kavandab iga rühm vastavalt tegevuskavale.
- **Teated ja info teadetetahvil:** Rühma stendi kujundab iga rühm vastavalt oma nägemusele.
- **Meililist** jooksva info vahetamiseks.
- **Facebooki suletud grupid:** iga rühm jagab infot oma rühma grupis
- **Ühisüritused**, mis tulenevad rühma ürituste kavast .
- **Hoolekogu koosolekud:** vähemalt korra kvartalis.

LAPSE ARENGU HINDAMISE PÕHIMÕTTED

Lapse arengu hindamine toimub igapäevatoimingutes, vaatlustes, mängus ja õpetaja suunatud tegevustes, arvestades lapse vanust ja võimeid.

Oluliseks lapse arengu hindamisel ja tegevuste analüüsis on edasimineku, toimetuleku, positiivne hoiak ja huvi.

Lapse arengut kirjeldades lähtutakse igast lapsest kui isiksusest, väärtustades tema saavutatut.

Lapse arengumapp

Lapse arengu jälgimise ja ülestähendamiseks on seatud sisse igale lapsele arengumapp.

Arengumapp seatakse sisse lapse tulekuga lasteaeda.

Arengumapp võimaldab teavet lapse kohta salvestada ja hiljem taastada lapse kasvamise loo. Toetab koostööd lapse, õpetaja ja vanema vahel

Lapse arengu jälgimise ja analüüsimise eesmärk on koguda informatsiooni, mida saab jagada teiste pedagoogidega, jagada vanematega, kasutada tegevuste ja õppekava arendamisel.

Arengumapp lähtub lapsest ja sisaldab:

- valikut lapse loomingu kohta;
- arengutabel, mida täidetakse üks kord aastas kaks nädalat enne või peale lapse sünnipäeva
- töölehti;

Lapse arengu jälgimise ülestähendamise vajalikkus:

lapsevanemale:

- võimalus kaudselt näha lapse tegevust lasteaia
- osaleda lapse kooli ettevalmistamisel, töödega tutvudes saavad vanemad ülevaate teadmistest ja oskustest õpetajale:
- tekib terviklik ülevaade lapse arengust, puuduvad oletused ja toetatakse ainult faktidele
- oluline materjal vestluseks vanemaga (hindamine, arenguveestlused)

- tagatud on individuaalne töö kõigi lastega
- edaspidise töö kavandamine
- võimalus hinnata oma tööd ja teha see nähtavaks lapsele:
- arengumapp toetub lapse individuaalset arengut (tugevad ja nõrgad küljed, eriandekuse edasi arendamine)
- annab lapsele eduelamusi ja aitab kujundada positiivset enesehinnangut
- lapsele mälu eest (meenutused ja äratundmine)

Lasteaias lahkudes saab laps oma arengumapi kaasa.

Arenguvestluse läbiviimise põhimõtted

Lapse arengu toetamiseks ja lapsevanematega koostöö tagamiseks viime 1 kord aastas läbi vanematega arenguvestluses.

Arenguvestlus on usalduslik ja konfidentsiaalne õpetaja ja vanema vaheline arutelu lapse senisest arengust. Arenguvestluste käigus saab ühtlustada hinnangut lapse senisele arengule ja otsida koostöövõimalusi lasteaia ja kodu vahel. Arenguvestlusel on võimalus jagada teavet lapse edaspidiseks arendamiseks ja õpetamiseks.

Õpetajate ettevalmistus arenguvestluseks:

- informatsiooni kogumine lapse arengust (arengu hindamisleht ja arengumapp)
- lapsevanemaga vestluseks küsimustiku koostamine (küsimustik koostatakse hetkevajadusest ja lapsest lähtuvalt)
- lapsevanemate vestlusele kutsumine (vähemalt kaks nädalat varem) ja aja kokkuleppimine.

Arenguvestluse läbiviimine:

- positiivse õhkkonna loomine.
- vestluse esimeses osas anda tagasisidet lapse senisest arengust. Lapsevanemale antav tagasiside algab ja lõpeb positiivselt, on heatahtlik. Probleemide esitamine on konkreetne ja toetub faktidele, mitte hinnangutele. Lapsevanematelt küsitakse temapoolseid sobivaid lahendusi ja pakutakse omapoolseid võimalusi.
- vestlus lõpeb arenguvestluse kokkuvõtte koostamise ja allkirjastamisega

ERIVAJADUSEGA LAPS

Lapsed, kes erinevad võimetelt, taustalt ja isikuomadustelt eakaaslastest sedavõrd, et vajavad oma arengupotentsiaali realiseerimiseks keskkonna ümberkorraldamist, on arenguliste erivajadustega lapsed.

Laste arengutegevus meie lasteaias toimub sõltuvalt lapse erivajaduse tüübist ja raskusastmest (andekad, muukeelsed, kerge arengupuudega) lasteaia tavarühmas.

Erivajadusega lapse koolieelse arengu toetamiseks toimub tihe koostöö perekonna, lasteasutuse ja vajadusel eriala spetsialistide (meditsiinitöötajad, psühholoog, logopeed vm.) vahel.

Diagnoositud erivajadusega laps võrdub rühmas 3 lapsega, võimalusel võimaldatakse lapsele tugiisik.

Erivajadusega lapse arengu toetamine lasteaias on meeskonnatöö, milles osalevad rühmaõpetajad, õpetajaabi, muusika- ja liikumisõpetaja, tugispetsialistid, juhtkond, lapsevanemad ja tugiõpetaja/isik

Tugispetsialistid selgitavad välja arengu iseärasused ning annavad soovitusel, kuidas lapsega edasi toimida. Tugispetsialisti nõustamisest teavitatakse lapsevanemat. Tugispetsialist teenust vajavatel laste kohta annab tugispetsialist tagasisidet ELIISis nii õpetajatele kui lapsevanemale.

Õpetaja tunneb oma rühma igat last, tema tähelepanu ja mälu arengut, näitlikkuse ja sõna vastuvõtu kiirust, lapse huve, iseseisvuse astet praktilises tegevuses ja mõttetöös, teadmiste ning lapse üldise arengu taset, samuti kõne arengut, matemaatilisi teadmisi, kujutamisoskust

Õpetaja arvestab laste vastuvõtlikkust, emotsionaalsust, vajadust liikuda, kiiret väsimist ühelaadsetest tegevustest ning valib selle järgi metoodilisi võtteid ja näitvahendeid

Andekate laste arendamiseks kasutab õpetaja lapse arendamiseks õppekava järgmist raskusastet, valides lapsele õppetegevuseks jõukohast ja huvipakkuvat materjali.

Õpetaja teavitab ja annab soovitusi lapsevanemale lapse võimetest, suutlikkusest. Annab nõu mil viisil annet edasi arendada.

KOOLIVALMIDUSE HINDAMINE

Lasteaed lähtub õpetamisel lasteaia ainekavadest ja riiklikust õppekavas ettenähtud 6-7aastaste laste pädevustest. Tihedat koostööd tehakse lapsevanematega. Kui laps ei saavuta kooliminekuks kooliküpsust, teavitatakse lapse vanemaid võimalusest taotleada koolipikendust.

Õpetajad täidavad lapse kooliminekul koolivalmiduskaardi ELIIS-is.

ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Õppekava muutmine ja täiendamine toimub järgmiselt:

- Järve Lasteaia õppekava on arenev dokument;
- lasteaias käib järjepidev arendustöö, mille tulemusel vaadatakse läbi õppekava puudutavad küsimused ja esitatakse muudatused heakskiitmiseks lasteaia nõukogule;
- pedagoogiline nõukogu vaatab õppekava üle iga õppeaasta lõpus ja teeb vajadusel parandused ning täiendused.;
- lasteaia õppekava kinnitab SA Elva Laste- ja Perekeskuse juhataja

